

Tiesa atzīst par spēkā neesošu Lēmumu 2016/1250 par Eiropas Savienības un Amerikas Savienoto Valstu privātuma vairoga nodrošinātās aizsardzības pietiekamību

Tomēr tā nospriež, ka Komisijas lēmums 2010/87 par līguma standartklauzulām attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu trešās valstīs reģistrētiem apstrādātājiem ir spēkā

Vispārējā datu aizsardzības regulā¹ (VDAR) ir noteikts, ka šādu datu nosūtīšana uz trešajām valstīm principā var notikt tikai tad, ja attiecīgā trešā valsts nodrošina pietiekamu šo datu aizsardzības līmeni. Atbilstoši šai regulai Komisija var konstatēt, ka trešā valsts, pamatojoties uz savu iekšējo tiesisko kārtību vai starptautiskajām saistībām, ko tā uzņēmusies, nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni². Ja nav šāda lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību, minēto pārsūtīšanu drīkst veikt tikai tad, ja Savienībā reģistrētais personas datu nosūtītājs sniedz atbilstošas garantijas, kas tostarp var izpausties kā Komisijas pieņemtās datu aizsardzības standartklauzulas, un ja datu subjektiem tiek nodrošinātas īstenojamas tiesības un efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi³. Turklāt VDAR ir ietverti precīzi nosacījumi, ar kādiem šāda pārsūtīšana var notikt, ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību vai atbilstošu garantiju⁴.

Maximilian Schrems, Austrijā dzīvojošs Austrijas pilsonis, *Facebook* lieto kopš 2008. gada. *M. Schrems* personas dati, gluži kā pārējo Savienībā dzīvojošo lietotāju personas dati, vai daļa no tiem tiek pārsūtīti uz *Facebook Inc.* serveriem, kas atrodas ASV teritorijā, kur tie tiek apstrādāti. *M. Schrems* vērsās ar sūdzību Īrijas uzraudzības iestādē, būtībā vēloties panākt šīs nosūtīšanas aizliegumu. Viņš apgalvoja, ka ASV tiesiskais regulējums un prakse nenodrošina uz šo valsti nosūtīto personas datu pietiekamu aizsardzību pret publisko iestāžu piekļuvi. Šī sūdzība tika noraidīta, pamatojoties it īpaši uz to, ka Komisija Lēmumā 2000/520⁵ (tā saucamais “drošības zonas” lēmums) bija konstatējusi, ka ASV nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Ar 2015. gada 6. oktobra spriedumu Tiesa, atbildot uz *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) uzdoto prejudiciālo jautājumu, atzina šo lēmumu par spēkā neesošu (turpmāk tekstā – “spriedums *Schrems*”)⁶.

Pēc sprieduma *Schrems* pasludināšanas un tam sekojošās lēmuma, ar ko tika noraidīta *M. Schrems* sūdzība, atcelšanas Īrijas tiesā, Īrijas uzraudzības iestāde aicināja viņu pārformulēt savu sūdzību, ņemot vērā, ka Tiesa Lēmumu 2000/520 bija atzinusi par spēkā neesošu. Pārformulētajā sūdzībā *M. Schrems* uzskata, ka ASV nenodrošina uz šo valsti pārsūtīto datu pietiekamu aizsardzību. Viņš lūdz nākotnē apturēt vai aizliegt viņa personas datu pārsūtīšanu no

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

² VDAR 45. pants

³ VDAR 46. panta 1. punkts un 2. punkta c) apakšpunkts.

⁴ VDAR 49. pants.

⁵ Komisijas Lēmums (2000. gada 26. jūlijs) atbilstīgi Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma drošības zonas principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, 7. lpp.).

⁶ Tiesas spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Schrems*, [C-362/14](#) (skat. arī PP [Nr. 117/15](#)).

Savienības uz ASV, ko *Facebook Ireland* pašlaik veic, pamatojoties uz Lēmuma 2010/87⁷ pielikumā ietvertajām aizsardzības standartklauzulām. Uzskatīdama, ka *M. Schrems* sūdzības risinājums tostarp ir atkarīgs no Lēmuma 2010/87 spēkā esamības, Īrijas uzraudzības iestāde uzsāka procedūru *High Court* (Augstā tiesa), lai tā vērstos Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Pēc šīs procedūras uzsākšanas Komisija pieņēma Lēmumu 2016/1250 par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs⁸ (sauktu par “privātuma vairoga” lēmumu).

Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa vaicā Tiesai par VDAR piemērojamību tādai personas datu pārsūtīšanai, kas pamatota ar Lēmumā 2010/87 ietvertajām aizsardzības standartklauzulām, par šajā regulā prasīto aizsardzības līmeni šādai pārsūtīšanai un par uzraudzības iestāžu pienākumiem šajā ziņā. Vēl *High Court* arī izvirza jautājumu gan par Lēmuma 2010/87, gan Lēmuma 2016/1250 spēkā esamību.

Šodien pasludinātajā spriedumā Tiesa konstatē, ka Lēmuma 2010/87 pārbaudē attiecībā pret Pamattiesību hartu nav atklājies neviens elements, kas ietekmētu tā spēkā esamību. Taču Lēmumu 2016/1250 tā atzīst par spēkā neesošu.

Vispirms Tiesa norāda, ka Savienības tiesības, it īpaši VDAR, ir piemērojamas personas datu pārsūtīšanai komerciālos mērķos, ko veicis dalībvalstī reģistrēts tirgus dalībnieks citam, trešā valstī reģistrētam tirgus dalībniekam, pat ja šīs pārsūtīšanas laikā vai pēc tam šos datus sabiedrības drošības, aizsardzības un valsts drošības nolūkos var apstrādāt attiecīgās trešās valsts publiskās iestādes. Tā precizē, ka šāda veida datu apstrāde, ko veic trešās valsts iestādes, šādu pārsūtīšanu neizslēdz no regulas piemērošanas jomas.

Attiecībā uz šādai pārsūtīšanai nepieciešamo aizsardzības līmeni Tiesa atzīst, ka VDAR normās šajā ziņā paredzētās prasības, kas saistītas ar atbilstošām garantijām, īstenojamām tiesībām un efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka to personu tiesībām, kuru personas dati tiek pārsūtīti uz trešo valsti, pamatojoties uz datu aizsardzības standartklauzulām, ir jāpiemēro **būtībā līdzvērtīgs aizsardzības līmenis tam, kāds ir garantēts Savienībā ar šo regulu, lasot to kopā ar Hartu**. Šādā kontekstā tā precizē, ka, **izvērtējot šo aizsardzības līmeni, ir jāņem vērā gan līguma noteikumi, par kuriem ir panākta vienošanās starp Savienībā reģistrēto datu nosūtītāju un attiecīgajā trešajā valstī reģistrēto pārsūtīto datu saņēmēju, gan arī – attiecībā uz šīs trešās valsts publisko iestāžu iespējamo piekļuvi šādi nosūtītajiem datiem – šīs trešās valsts tiesību sistēmas atbilstošie elementi**.

Attiecībā uz uzraudzības iestāžu pienākumiem šādas pārsūtīšanas kontekstā Tiesa nospriež – ja vien Komisija nav juridiski pamatoti pieņēmusi lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, šīm iestādēm **ir pienākums apturēt vai aizliegt personas datu pārsūtīšanu uz trešo valsti, ja tās uzskata, ņemot vērā visus ar šo pārsūtīšanu saistītos apstākļus, ka datu aizsardzības standartklauzulas šajā trešajā valstī netiek vai nevar tikt ievērotas un ka Savienības tiesībās prasīto pārsūtīto datu aizsardzību nav iespējams nodrošināt ar citiem līdzekļiem, ja Savienībā reģistrētais datu nosūtītājs pats nav apturējis vai izbeidzis pārsūtīšanu**.

Turpinājumā Tiesa izvērtē Lēmuma 2010/87 spēkā esamību. Tiesa norāda, ka šī lēmuma spēkā esamību neietekmē tikai tas vien, ka tajā ietvertās datu aizsardzības standartklauzulas nav saistošas tādu trešo valstu iestādēm, uz kurām personas dati var tikt pārsūtīti. Tā savukārt precizē, ka šī spēkā esamība ir atkarīga no tā, vai minētais lēmums ietver **efektīvus mehānismus, kas praksē ļauj nodrošināt, ka tiek ievērots Savienības tiesībās prasītais aizsardzības līmenis** un ka, **pamatojoties uz šīm klauzulām īstenotā personas datu pārsūtīšana šo klauzulu pārkāpuma gadījumā tiek apturēta vai aizliegta**. Tiesa konstatē, ka Lēmumā 2010/87 šādi mehānismi ir ietverti. Šajā ziņā tā jo īpaši uzsver, ka ar minēto lēmumu datu nosūtītājam un to

⁷ Komisijas Lēmums (2010. gada 5. februāris) par līguma standartklauzulām attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu trešās valstīs reģistrētiem apstrādātājiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (OV 2010, L 39, 5. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2016/2297 (2016. gada 16. decembris) (OV 2016, L 344, 100. lpp.).

⁸ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2016/1250 (2016. gada 12. jūlijs) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs (OV 2016, L 207, 1. lpp.).

saņēmējam ir noteikts pienākums vispirms pārbaudīt, vai attiecīgajā trešajā valstī ir ievērots šis aizsardzības līmenis un saņēmējam ir noteikts pienākums informēt datu nosūtītāju, ka tas, iespējams, nevarēs izpildīt aizsardzības standartklauzulu prasības un nosūtītājam tādējādi ir pienākums apturēt datu pārsūtīšanu un/vai lauzt ar saņēmēju noslēgto līgumu.

Visbeidzot Tiesa veic Lēmuma 2016/1250 spēkā esamības pārbaudi attiecībā pret prasībām, kas izriet no VDAR, lasot tās to Hartas normu kontekstā, kurās garantēta privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība, personas datu aizsardzība un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Šajā ziņā Tiesa norāda, ka minētajā lēmumā, gluži kā Lēmumā 2000/520, ir iedibināts ar valsts drošību, sabiedrības interesēm un ASV tiesiskā regulējuma ievērošanu saistīto prasību pārākums, tādējādi padarot iespējamu iejaukšanos to personu pamattiesībās, kuru dati tiek pārsūtīti uz šo trešo valsti. Tiesa norāda, ka **personas datu aizsardzības ierobežojumi, kuri izriet no ASV tiesiskā regulējuma par ASV publisko iestāžu piekļuvi** no Savienības uz trešo valsti pārsūtītiem personas datiem **un šādu datu izmantošanu**, un kurus Komisija ir izvērtējusi Lēmumā 2016/1250, **nav formulēti tādā veidā, lai atbilstu prasībām, kas būtībā ir līdzvērtīgas tām, kuras Savienības tiesībās ir izvirzītas ar samērīguma principu, jo uz šo tiesisko regulējumu balstītās uzraudzības programmas nav ierobežotas līdz absolūti nepieciešamajam.** Pamatodamās uz šajā lēmumā ietvertajiem konstatējumiem, Tiesa norāda, ka attiecībā uz atsevišķām uzraudzības programmām no minētā tiesiskā regulējuma nekādā veidā neizriet, ka pastāvētu tajā paredzētie pilnvaru ierobežojumi attiecībā uz šo uzraudzības programmu īstenošanu, ne arī garantiju esamība personām, kuras nav Amerikas pilsoņi un kuras potenciāli skar šīs programmas. Tiesa piebilst – lai arī šajā pašā tiesiskajā regulējumā ir paredzētas prasības, kuras ASV iestādēm ir jāievēro, īstenojot attiecīgās uzraudzības programmas, tomēr tajā datu subjektiem nav piešķirtas tiesības, kuras tās varētu tiesās īstenot pret Amerikas iestādēm.

Attiecībā uz aizsardzību tiesā Tiesa nospriež, ka pretēji Komisijas paustajam Lēmumā 2016/1250 ar šo lēmumu izveidotajā ombuda mehānismā **nav paredzēti iestādē izmantojami tiesību aizsardzības līdzekļi, kas sniegtu garantijas, kuras būtībā ir līdzvērtīgas Savienības tiesībās prasītajām, lai nodrošinātu gan šajā mehānismā paredzēto ombuda neatkarību, gan to, ka pastāv normas, kas pilnvaro šo ombudu pieņemt ASV izlūkdienestiem saistošus lēmumus. Visu šo iemeslu dēļ Tiesa Lēmumu 2016/1250 pasludina par spēkā neesošu.**

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA mājaslapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Attēli no sprieduma pasludināšanas ir pieejami "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106